

ЛЮДСЬКИЙ ЧИННИК ЯК ДЖЕРЕЛО ВИРОБНИЧОГО РИЗИКУ

Дрожжана О.У.

старший викладач кафедри безпека життєдіяльності,

Ясько В.О.

здобувач вищої освіти освітнього ступеня «Магістр»

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

Існуюча практика розробки системи заходів, що дозволяють знизити ймовірність виникнення нещасного випадку, включає в себе удосконалення техніки і технології, створення колективних та застосування індивідуальних засобів захисту, оптимізацію санітарно-гігієнічних умов праці, навчання безпечним прийомам виконання робіт, розробку спеціальних правил та інструкцій, дотримання яких забезпечує необхідний рівень безпеки праці. Але, як показує практика, аналіз виробничого травматизму та результати наукових досліджень, цих заходів явно недостатньо. Проблеми аварійності і травматизму на виробництві неможливо вирішити тільки шляхом розробки та впровадження правил, інструкцій і ін., оскільки в основі виробничого травматизму лежать в основному організаційні, у тому числі суб'єктивні, чинники. Причиною травматизму найчастіше є небезпечні дії працівника, бездіяльність посадових осіб, невідповідність професійних та особистісних якостей людини характеру виконуваної ним роботи.

Так, у 2017 році згідно звіту Фонду соціального страхування серед причин нещасних випадків переважають організаційні – 65,5% (3249) нещасних випадків. Через психофізіологічні причини сталося 22,3% (1109) нещасних випадків. Для порівняння через технічні причини – 12,2% (607) нещасних випадків.

Найпоширенішими організаційними причинами стали:

- невиконання вимог інструкцій з охорони праці – 35,1 % від загальної кількості травмованих осіб по Україні (1742 травмовані особи);
- невиконання посадових обов'язків – 8,7 % (433 травмовані особи);
- порушення правил безпеки руху – 7,0 % (346 травмованих осіб);
- порушення технологічного процесу – 2,7 % (136 травмованих осіб);
- порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів тощо – 2,4 % (120 травмованих осіб).

Найпоширенішими психофізіологічними причинами стали:

- особиста необережність потерпілого – 13,2 % від загальної кількості травмованих осіб по Україні (657 травмованих осіб);
- травмування (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб – 5,2 % (256 травмованих осіб);
- інші причини – 3,4 % (168 травмованих осіб) [1].

Вирішальним фактором безпечної праці є професійні навички, компетентність, особистісні психологічні та психофізіологічні особливості самого працівника як одного з найбільш значущих ланок соціально-виробничої системи.

Найважливіший ресурс будь-якого суб'єкта господарювання є людський капітал, втілений в знання, вміння, досвід, професіоналізм, який включає до

господарського обороту необхідні ресурси, і постійно підтримує їх спрямовуючі у напрямках, які забезпечують отримання найбільших вигод. Проте за збігу несприятливих обставин людський чинник може становити суттєве джерело ризику.

З урахуванням загальної схильності людини до ризику встановлено 4 типу людей:

1 тип – люди з так званого «практичного складу» зі сформованим морально етичним комплексом. Перш ніж ризикувати, вони прораховують можливі варіанти дій і готові нести відповідальність за своє рішення;

2 тип – дещо нагадує перший своєю активністю і ініціативністю. Але менш емоційно стійкі, хоча ризикуючи, вони також піддають аналізу можливі альтернативи і наслідки за її здійсненні. Їх відрізняє наявність потреби у гострих відчуттях, в ризику. Якщо вона реалізується у професійній діяльності, то це відбувається у вільний час, людина обирає хобі, що є невизначеністю і ризиком;

3 тип – люди, які відчують потребу у пригоді, в гострих відчуттях, в ризикованих діях;

4 тип – ризикують й стільки для задоволення, скільки задля досягнення власних цілей. Люди цього типу хоча егоїстичні, але емоційно стійкі. Іноді в основі їх ризикованих вчинків лежить прагнення отримати бажане будь-яким шляхом: агресія, егоїзм, антисоціальний настрій.

Отже, роль особистісного чинника у забезпеченні високоефективної й безпечної праці суттєва.

Необхідно, щоб кожен працівник усвідомив необхідність дотримання встановлених правил безпеки на виробництві. Потрібно розуміти, що нехтування ними – це зневага не лише особистою, а й колективною безпекою, яке може в будь-який момент обернутися каліцтвом або смертю, а таку ситуацію вже не виправиш ні за які гроші. І коли люди це зрозуміють, коли це стане нормою поведінки, ризик виробничого травматизму та професійних захворювань буде мінімальним.

Список використаних джерел

1. Звіт Фонду соціального страхування за 2017 р. від 30.01.2018р.
- 2.Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі [навч.посібник]/ Д.В.Зеркалов. – К.: Основа. 2011. – 551 с.